

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3488

av **Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L)**

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Utgiftsområdet omfattar garantipension, bostadstillägg till pensionärer, äldreförsörjningsstöd samt efterlevandepensioner till vuxna, dvs. omställningspension, änkepension och särskild efterlevandepension. Utgiftsområdet omfattar även Pensionsmyndigheten.

Liberalerna står tillsammans med de andra allianspartierna och Socialdemokraterna bakom den blocköverskridande pensionsöverenskommelsen, som gett oss ett av världens mest stabila pensionssystem. Eftersom pensionen baseras på livsinkomsten uppmuntras arbete och egen försörjning. Den breda överenskommelsen skyddar systemet mot politiska nycker, och detta breda samförstånd bör värnas också framgent. Förändringar i pensionssystemet ska också fortsatt göras i samförstånd mellan de partier som står bakom pensionsöverenskommelsen.

Det som på lång sikt avgör hur pensionerna utvecklas är hur många som arbetar och betalar in till systemet. Arbetslinjen är därför central både för dagens och morgondagens pensioner. Alliansregeringen sänkte skatten för pensionärer totalt fem gånger, vilket sammanlagt gav en garantipensionär 1 900 kronor mer i disponibel inkomst per månad 2014 jämfört med 2006.

Kronologisk ålder är ett dåligt mått på människors förmågor, både på arbetsmarknaden och i samhället. Äldre människors kunskap, kompetens och erfarenhet måste tas bättre tillvara i arbetslivet. Åldersgränsen för hur länge individen har rätt att vara kvar på arbetet bör därför höjas från 67 år till 69 år. På sikt bör åldersgränserna för pensionsuttag och rätten att stanna kvar i arbetslivet knytas till medellivslängdens utveckling. Fördomar och diskriminering måste bekämpas, och regler och avtal som

hindrar äldre från att arbeta om de vill bör ses över. När budgetutrymme finns bör åldersgränser i socialförsäkringar och andra stöd kopplade till förvärvsarbete följa åldersgränserna för rätten att stanna kvar i arbete.

Kvinnor har genom hela arbetslivet lägre inkomster än män. I kvinnligt dominerade yrken är lönerna lägre, kvinnor arbetar fler timmar hemma och färre avlönade timmar än män. Över ett arbetsliv summerar dessa ojämställdhetsfaktorer till 3,6 miljoner kronor i lägre inkomst för en genomsnittlig kvinna jämfört med en genomsnittlig man. Följden av ett ojämnt arbetsliv är därför att pensionsutbetalningarna också fördelas ojämnt. Vi ser också att många kvinnor, som levt i äktenskap där löneskillnaderna inte upplevts som så allvarliga så länge som makarna hållit ihop, drabbas av dubbel orättvisa den dag då makarna går skilda vägar. Det är angeläget att Pensionsgruppen inom ramen för sitt delprojekt kring jämställda pensioner överväger hur mer av den intjänade pensionen kan fördelas lika mellan makar.

Bostadstillägget har en avgörande betydelse för att lyfta ekonomiskt svaga pensionärer över fattigdomsgränsen. Det är riktat specifikt till pensionärer med låga inkomster, som har små marginaler när hyran är betald. Eftersom kvinnor i genomsnitt har lägre pensioner än män är det också betydligt fler kvinnor än män som uppbär bostadstillägg. Liberalerna vill stärka ekonomin för denna grupp.

Ett höjt bostadstillägg ökar också äldres möjligheter att flytta till en trygg och tillgänglig bostad nära kommunikationer och service, till exempel en seniorlägenhet eller ett trygghetsboende. En mer lämplig bostad innebär framförallt ökad självständighet för den äldre. Men det innebär också troligen mindre behov av hemtjänst och minskad risk för fallolyckor. Det ökar samtidigt rörligheten på bostadsmarknaden.

Seniorlägenheter, trygghetsboenden och andra bostäder med gemensamhetslokaler och hög tillgänglighet, nära service och kommunikationer har dock ofta tämligen höga hyror. Hyran för nyproducerade tvåor är i genomsnitt nästan 8 000 kronor i månaden – medan taket för bostadstillägget i dag är 5 000 kronor.

Liberalerna föreslår därför för det första att ersättningsgraden i bostadstillägget för ålderspensionärer höjs från 95 till 96 procent. För det andra föreslår vi att taket för hur höga boendekostnader som kan ersättas stegvis höjs med 500 kronor per år fram till 2020. Detta skulle innebära ett nytt tak på 7 000 kronor. *Det innebär för 2017 ökade utgifter på anslag 1:3 om 700 miljoner kronor.*

Liberalerna föreslår att de särskilda regler inom garantipensionssystemet som finns för flyktingar, alternativt skyddsbehövande och för övrigt skyddsbehövande tas bort. Garantipension är den pension som utbetalas till de som under en längre tid bott i Sverige men haft låg eller ingen tidigare förvärvsinkomst. För att få oavkortad garantipension krävs att personen bott 40 år i landet från och med det år hen fyllde 16 år till och med det år hen fyller 64 år. Har personen bott i Sverige kortare tid minskar garantipensionen med 1/40 för varje år som saknas. Den som har fått uppehållstillstånd i Sverige som flykting, skyddsbehövande eller alternativt skyddsbehövande får dock även tillgodoräkna sig bosättningstid i hemlandet. Med förändringen kommer bland annat flyktingar behandlas på samma sätt som anhänginvandrare och andra kategorier av invandrare, när det gäller rätten till pension. Det är viktigt för legitimiteten i pensionssystemet att vissa grupper inte särbehandlas.

Reformen innebär också ökade drivkrafter för flyktingar, alternativt skyddsbehövande och för övrigt skyddsbehövande att komma i arbete. Genom att arbeta kvalificerar man sig för inkomstpension. *Det innebär minskade utgifter på anslag 1:1 om 600 miljoner kronor samt ökade utgifter på anslag 1:4 om 200 miljoner kronor.*

Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen för åren 2017–2019 justeras ned med 20 procent årligen. *På detta utgiftsområde påverkas anslag 2:1.*

Tabell 1 Anslagsförslag 2017 för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (L)
1:1 Garantipension till ålderspension	13 364 900	-600 000
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	11 545 300	
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	8 377 200	+700 000
1:4 Äldreförsörjningsstöd	953 500	+200 000
2:1 Pensionsmyndigheten	533 551	-1 094
Summa	34 774 451	+298 906
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>		
1:1 Garantipension till ålderspension		-600 000
1:3 Bostadstillägg till pensionärer		+700 000
1:4 Äldreförsörjningsstöd		+200 000
2:1 Pensionsmyndigheten		-1 094

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Tina Acketoft (L)

Maria Weimer (L)